

Bild 1. Gusten Widerbäck. Teckning av B. CHRONANDER 1944.
Tillhör Upplands konstförening.

GUSTEN WIDERBÄCK — UPPLÄNNINGEN

Av STIG CARLBRING

När Nils Sundquist beställde den här lilla uppsatsen till årsbo-
ken, antydde han att den lämpligen borde handla om Gusten
Widerbäck och den uppländska topografien. Det var väl ett bra
ämne? Jovisst, och ännu bättre blev det när artikelförfattaren själv-
rådigt hyfsade ekvationen och beslöt att skriva om Gusten helt

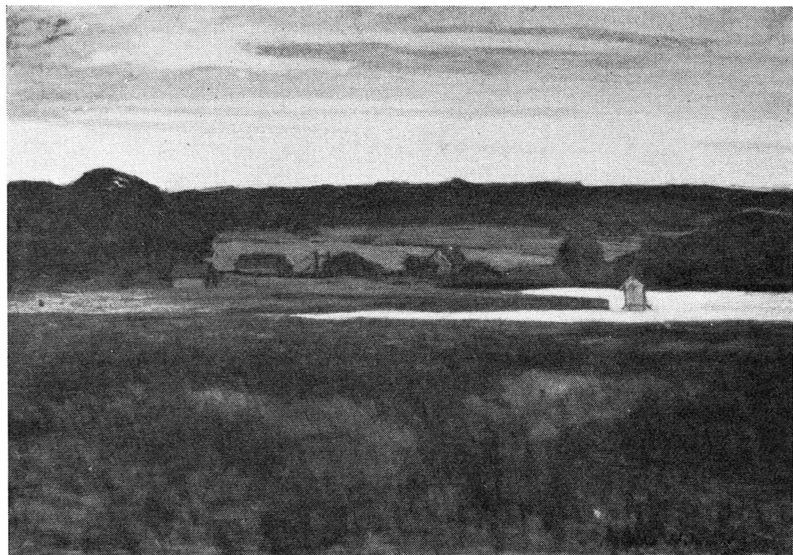

Bild 2. Flottsund. 1905. Tillhör handl. O. E. OLSSON, Uppsala.

enkelt. Uppsala och uppsalaslätten och Gusten Widerbäck är ju ett och detsamma, i varje fall om man söker låna Gustens blå blick och se med hans gamla fina målarögon.

Det finns beröringspunkter redan i lynnet, i själva stämmningsläget. Titta på Chronanders blyertsporträtt av Gusten i vilstolen! Det är något reserverat och samtidigt något avväpnande anspråkslöst över mannen i skjortärmarna. Han förstår inte riktigt vad det hela skall tjäna till, men om det nu skall så vara, så sitter han gärna en stund på parad med snuggan i mungipan. Han gör sig inte till. Han har alltid låtit världen ha sin gång. Han är som han är, och Vaksala gårde, hans gårde, ligger där det ligger. Om andra vill bråka, så låt dem hålla på. Vill de måla annorlunda, så låt dem göra det. Det är helt naturligt.

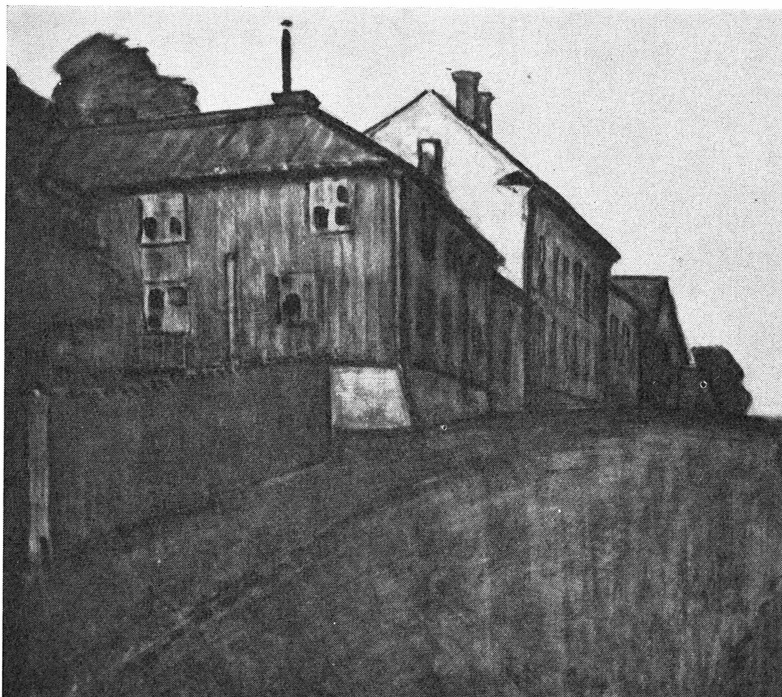

Bild 3. Övre Slottsgatan. 1923. Temperamålning. Tillhör fabr. BERNH. ENGSTRAND, Uppsala.

Gusten Widerbäck är tolerant. Trofasthet är kanske hans egentliga ord. Är det inte också upplänningens, när upplänningen är som bäst?

Jan van Goyen målade mer än tvåhundra utsikter över staden Dordrecht, men det är ingen som förebrår hans minne för det, skrev August Hahr i en hyllning till Gusten på femtioårsdagen. »Lika litet klandrar vi Gusten Widerbäckes Uppsalasilhuetter eller Vaksalatorn eller slättmotiven kring Linnés Hammarby, fast vi så ofta återser dem i skiftande nyanser. Motiven gör icke konstnären, ehuru många målade herrar och damer inbillar sig detta och rusar i väg till Sydfrankrike, Italien och Spanien för att bli verkliga konstnärer. Det man känner i grund och djupt och innerligt älskar, tolkar man säkert bäst.»

Bild 4. Nedre Slottsgatan. 1936. Tillhör Uppsala folkskoleseminarium.

Det ligger något i detta, även om utvecklingen har satt åtskilliga frågetecken i kanten och en sky av vittnen anmäler sig från kretsen kring det lägerbål, där våra begåvade unga konstruktivister tjugo år senare hotfullt svänger sina spjutspetsar. Gusten Widerbäck tar med säkerhet allt detta lugnt. Förmodligen även porträttören Chronanders oförgripliga mening, att bildkonsten numera inte har någon funktion. Saken kan diskuteras, men Gusten är inte svarande.

Gusten målar vidare, sjuttiårig. Det slog betraktaren på hans jubileumsutställning i Upplands konstförening (1—16 okt. 1949), att han genom alla åren har bevarat sin syn nytvagen och frisk, trots begränsningen i rummet. Han har vänt sig på sin lilla fem-

Bild 5. Töväder. 1938. Tillhör förste bibliotekarie OSKAR LUNDBERG, Uppsala.

öring, Vaksala gärde. Nästan allt vad han kan som målare har han lärt sig där. Då och då har han vågat sig in i stadens gator och gränder för att stillsamt förklara sin kärlek även till dem.

Gusten Widerbäck är född i Småland, men få upplänningar är mera uppländska än han. Det finns en god historia om honom, som i något sammanhang nyligen berättades men som förtjänar att upprepas. Han deltog för några år sedan i en stor utställning i Stockholm med några arbeten, som såldes omgående. En god vän, en uppsaliensare, ville glädja målaren med att tala om detta, och ringde därför ivrigt till konstnärshemmet i Vaksala:

- Kan du tänka dig Gusten, alla dina tavlor är redan sålda! Det dröjde en stund, och så svarade Gusten, lätt misslynt:
- Hur sjutton ska man då få hem tomlådorna?

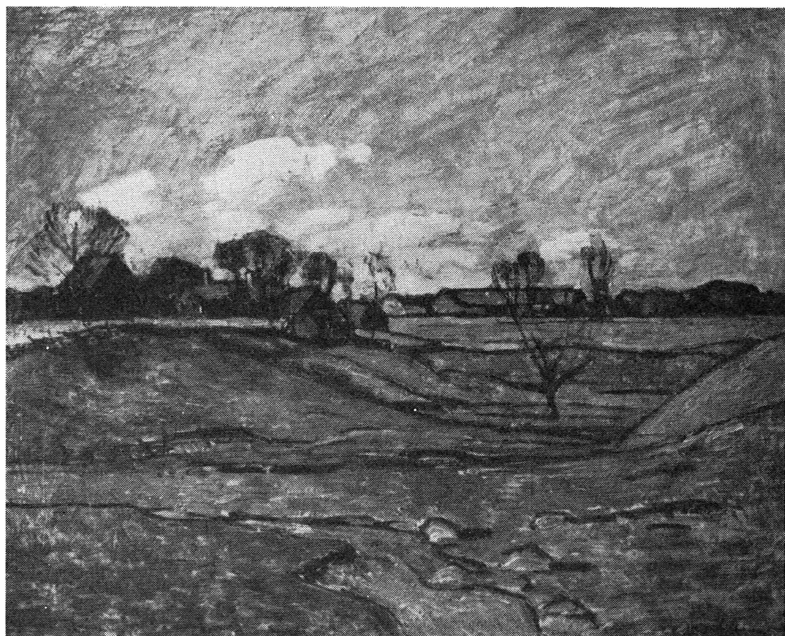

Bild 6. Libro bäck. 1941. Tillhör förste bibliotekarie OSKAR LUNDBERG, Uppsala.

Att Gusten Widerbäck inte har blivit mera känd ute i landet än han är får tillskrivas hans personliga blygsamhet. Man förvånar sig över att han har kommit sig för med att bli representerad i Nationalmuseum! Av de sparsamma notiser han givit om sig själv framgår emellertid att han målade redan innan han lärde sig skriva. I början av nittitalet träffade han som tolvårs pojke Bruno Liljefors under dennes tid på Kvarnbo, och av honom fick han utkramade färgtuber till sin målning. Han besökte längre fram Konstakademien och Konstnärsförbundets skola. Men sedan var det slut med lektionstagandet; Gusten blev bofast på uppsalaslätten.

Med fru Sigrid och sonen Erik, målare som far sin, lever Gusten Widerbäck lugn i sitt tusculum i Årsta i Vaksala. Vad han numera inte vet om sina motiv är inte värt att veta. Våren och hösten är

Bild 7. Över slätten. 1947.

---

hans tider som målare, brytningen mellan vinter och vår, andedraget mellan höst och vinter i klara mornar och vemodig kvällning.

Men Gustens slätt och Gustens stad upprepar sig inte i en slö serie. Det är alltid mening med vad han gör. Han vill åt stämningssinnehållet, landskapssjälen som man sa på nittitalet. I konstnärsförbundarnas synsätt fostrades han en gång, men han har inte stannat i växten. Hans måleri har med åren blivit alltmer självmedvetet. Det lyriska anslaget finns kvar, men tonen har blivit rundare och fyllicare, penselskriften djärvare och raskare, färgen renare och handskickligheten större. Om hur många sjuttiåriga målare kan man säga detsamma?

Att den fina inlevelsen inte har gått förlorad kunde man på jubi-

Bild 8. Marskväll. 1949.

---

leumsutställningen med beundran konstatera. Ett arbete från i år, en uppsalabild målad en vårafton 1949 från Järnbrogatsbackens krön med Alba longa i mellanplanet och gatan löpande spikrakt ut i slätten, förenande stad och land, formligen sved av den tunna, trånsjuka uppsalastämning som hör våren till. Hildebrands uppsalavår, inte Waldemar Swahns!

På samma sätt kunde man på utställningen gå från målning till målning och säga sig att Gusten Widerbäckes sätt att se alltid har motsvarat något väsentligt av innehåll och upplevelse. När han 1905 slog upp sitt staffli vid det lantliga Flottsund och målade de gröna ängarna vid åmynningen, med vattenblänket och den låga skogsranden. När han på tjugotalet skildrade den sovande Övre Slottsgatan med milt sommarljus på gamla trähusväggar och brand-

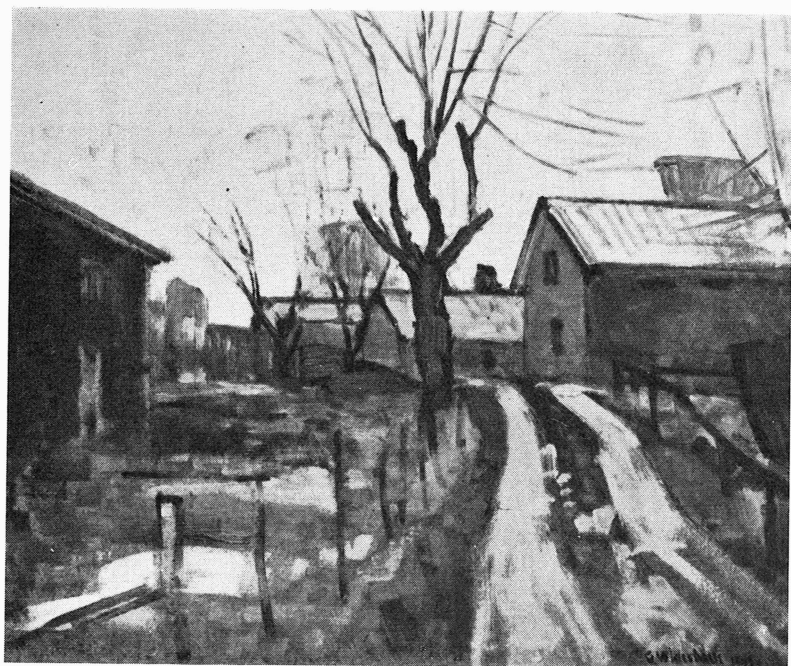

Bild 9. Byvägen. 1949.

---

gavlar, på trettitalet Nedre Slottsgatan i luddig snö med Bondkyrkan i fonden, ett folktomt, arkitektoniskt ombonat vinterrum i småstadens mitt. När han senare målade utkantsmiljöer med töväder, fattiga motiv med en ruvande men trygg känsla för det näraliggande hemvanda. När han fäste på duken Libro bäck, som slingrar sitt serpentinband i skonans botten under vårligt farande skyar, Uppsalas silhuett med gårderna i brett ruttmönster framför, en marskväll med snömodd i åkrarnas fåror, en kärv nordisk vinterafton med Gamla Uppsala kyrkas trubbtorn som hållhake för fantasin, en utsikt från Slottsbacken med Svandammen och hamnen och längst bort Vaksalaslätten i skymning.

Allt detta är Gusten Widerbäck och den uppländska topografin. Och Gusten helt enkelt.